

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. III. An requiratur certa intentio in Ministro ad valorem Sacramenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

Quaest. II. An Fides, vel Probitas requiratur in Ministro &c. 117

supra circa finem dicitur: Synodus quoque Nicæna omnes hereticos suscepit, exceptis Pauli Samosatensis discipulis; id est, ceterorum Baptismum approbavit, non tamen Paulianistarum, qui legitimam formam non utebantur.

10. Probatur eadem veritas ratione, quia ministri Sacramentorum operantur tanquam instrumenta Christi, ac velut dispensatores nomine ejusdem, opusque, quod agunt, ex se sanctum est; unde non debuit valor Sacramenti gratiæ ex opere operato collativi ac nomine Christi collati, à fide vel sanctitate ministri dependere: *Quid enim tibi facit malus minister, ubi bonus est Dominus? quidve impedit malitiosus præco, ubi benevolus est Judex?* inquit Aug. Tract. 5. in Joan. sub med. Ubi adducit similitudinem aquæ transeuntis per canalem lapideum, in quo etsi non fructificet eò quòd lapideus sit, tamen prodest hortis ad quos transit. Sic igitur Sacramentum etsi non proficit infideli aut malo ministro, tamen prodest suscipienti bene disposito.

Secundò, quia Christus alioquin non bene consulisset Ecclesiæ suæ unicè dilectæ, requirens conditionem tot perplexitatibus obnoxiam.

Tertiò, quia characterem (quem peccator retinet; cum semel ordinatus, post lapsum non iterum ordinetur) inseparabiliter in hac vita comitatur potestas validè conficiendi Sacramentum. Denique cum ministerium Sacramentorum, non tam bonum ministerium, quam suscipientium respiciat, non debuit ab illius bonitate dependere; ut etiam patet in prophetia, gratia sanctorum, & aliis gratis gratis datis, ad aliorum bonum.

11. Obijciunt I. Pelagius Papa c. Schisma 24. q. 1. dicens: Non est Christi corpus, quod Schismaticus conficit. Resp. Pontificem velle, quòd Sacerdos schismaticus non conficiat Christi corpus, quatenus hoc significat corpus Christi mysticum, scilicet Ecclesiam, ac membrorum illius inter se & cum capite unitatem, à qua Schismaticus est divisus; ut patet ex contextu & discursu Pontificis.

Obijciuntur II. varii Patres, qui dicunt Sacramenta ab hæreticis collata polluere, potius, quam mundare. Resp. mentem Patrum esse manifestam pro Catholica veritate. Itaque similibus loquendi modis docent, Sacramenta ejusmodi, etsi valida, inquinare plerumque adultos defectu dispositionis, qui regulariter peccant suscipiendo ab hæreticis Sacramenta, vel loquuntur de hæreticis, qui non adhibent materiam vel formam debitam; Vel qui non erant legitime ordinati, quales videntur fuisse hæretici Apostolici, contra quos agit Bernardus serm. 66. in Cant. qui proinde non habebant potestatem conficiendi corpus & sanguinem Christi. Subinde etiam per fidem, quam requirunt, intelligunt intentionem operandi juxta Christi institutionem. Vide Herincæ Sum. Theol. Pars IV.

Alanum lib. de Sacram. in gen. cap. 53.

Obijciunt III. Nemo dat, quod non habet: ergo requiritur in ministro sanctitas, ut eam per Sacramenta conferat. Resp. posse aliquem causaliter seu instrumentaliter conferre sanctitatem, quam non habet in se formaliter, sic æger medicus potest sanare aliquem infirmum adhibendo pharmacum sanativum. Et saltem id potest fieri Deo ordinante; de cujus ordinatione in præsentem constat.

Ex dictis hæc quaestione nascitur dubium, an vel quomodo S. Cyprianus cum suis Collegis & Antecessoribus sit excusandus ab hæresi; præsertim cum S. Cyprianus repugnaverit sententiæ S. Stephani Papæ: item S. Cornelii prædecessoris, qui etiam hanc ob rem coegerat Concilium Episcoporum ac Sacerdotum Italiæ, ut ex Eusebio refert Bellarminus l. 2. de Concil. auctor. c. 5. Nihilominus Resp. certum esse ex communi consensu Ecclesiæ ac Patrum, S. Cyprianum (idem est de aliis) esse excusandum ab hæresi, eò quòd doctrinam suam animosius quidem, non tamen pertinaciter, sed salva unione cum Ecclesia tueretur; ut proinde nec ipse à se dissidentes haberet pro hæreticis; neque ab his baptizatos rebaptizaret. Secus quoad Donatistas, qui etiam post definitionem Concilii Generalis fuerunt in errore pertinaces. Et quamvis S. Stephanus oppositum velut traditionem Ecclesiasticam Cypriano rescripisset, necdum tamen determinaverat velut articulum fidei, sed contra Cyprianum agebat allegando auctoritatem traditionis; quam ipsius sententiæ non putabat adversari. Quanti alioquin fecerit traditionem Ecclesiæ Cyprianus, constat ex Ep. 74. ad Pompeium. Quòd etiam noluerit definitioni Ecclesiæ Catholice adversari, sed ejus fidem in omnibus sequi, constat ex Ep. 71. ad Quintum. Quare in Concilio Africano non voluit quoque suam doctrinam haberi pro articulo fidei, sed potius declaravit velle se retinere unitatem cum cæteris. Unde ex proposito videtur consummata rei definitio reservata Concilio plenario, cui aliter sentientes possent quoque personaliter adesse.

QUÆSTIO III.

An requiratur certa intentio in Ministro ad valorem Sacramenti?

TRIPLICITER potest versari intentio ministri circa actionem sacramentalem. Primò, ut minister intendat solum exercere actionem externam physicè & materialiter spectatam, v.g. applicationem aquæ ad corpus, & pronuntiationem verborum, prout sunt actiones physicæ, absque

12. Excusandus omnino est ab hæresi S. Cyprianus.

Objectione satisfacta.

13. Intentio alia versatur circa actiones exteriores materialiter spectatas.

que respectu ad intentionem faciendi illas, prout sunt sacræ vel à Christo institutæ, aut ab Ecclesia frequentatæ.

Secundò, ut minister intendat etiam actionem exercere tamquam Sacramentum, saltem in confuso seu implicite, quatenus intendit facere, quod Christus instituit, quod vera Ecclesia facit, quod Christiani faciunt, quod Episcopos, aut Sacerdotes Catholicos vidit facientes &c.

Tertiò, ut minister insuper intendat per illas actiones tamquam à Christo institutas conferre effectum spirituales, ad quem sunt ordinatæ, v. g. gratiam, remissionem peccatorum, characterem &c.

Prima intentio etiam requiritur ab ipsis hæreticis, qui volunt illam quoque sufficere: ut patet ex *art. 12. Lutheri* damnato à *Leone X.* Idemque senserunt *Calvinus & Kemnitius*, ut refert *Bellarmin. l. 1. de Sacram. in gen. c. 27.* qui proinde docent Baptismum v. g. esse validum hoc ipso, quòd ipsæ actiones externæ materialiter exercentur à ministro, etsi hic agat joco aut irrisoriè.

Secundam nihilominus intentionem ad valorem Sacramenti insuper esse necessariam docent communissimè Doctores Catholici. Quod etsi à priori omnino efficaciter probari nequeat, certum tamen esse debet ex institutione Christi nobis per Ecclesiam revelatâ. Nam *Florentinum in decreto de Armenis* definit in ministro requiri intentionem faciendi quod facit Ecclesia. Similiter hanc saltem intentionem requiri, contra errorem Sectariorum supra relatum definit *Trid. sess. 7. can. 11.* Et *sess. 14. c. 5.* docet absolutionem esse nullam, si Sacerdoti animus seriò agendi & verè absolvendi desit. Et *can. 9.* definit non valere absolutionem, si Sacerdos non seriò, sed joco absolvat.

Ex quibus manifestum est non sufficere etiam intentionem faciendi seriò actus externos materialiter spectatos, nisi adsit intentio conficiendi Sacramentum; talis enim non intendit facere quod facit Ecclesia, quæ non tantum fertur seriò in actum externum materiale, sed insuper intendit conficere Sacramentum. Deinde cum ista intentione ponendi actus externos potest consistere defectus seriò agendi, immo potest stare animus merè illudendi: quàmvis enim talis habeat animum ostendendi se seriò agere, verè tamen non vult seriò id agere, sed illudere. Similiter cum ista intentione stare potest defectus animi verè absolvendi, immo stare potest animus oppositus. Et tamen *Trid. c. 6. tit. ad valorem absolutionis* requirit in ministro animum verè absolvendi & seriò agendi.

Nec refert, quod *Tridentinum* in fine capituli addit: *Necis esset, nisi salutis suæ negligentissimus qui Sacerdotem joco se absolventem cognosceret, & non alium seriò agentem sedulo requireret.* Ex quibus verbis conicere potest (juxta

Palavicinum l. 12. Histor. Trid. c. 10. n. 34. quis ea legerit, haud esse expunctam sententiam *Catharini*, & aliorum Theologorum (quam operose conatur defendere inter recentiores Scriptores *Joannes Marius Scribonius disp. de Sacram. in gen. q. 6.* & præsertim *quæst. 7.*) opinantium sufficere voluntatem faciendi omnia externa, quæ facit Ecclesia, per exteriorem speciem hominis seriò agentis, etsi internus animus desit, si absit jocus, quem Sacramentum suscipiens cognoscere possit. Verùm ex his verbis id minime conicere possim: quippe quæ salutis negligentiam arguunt in cognoscente jocosum ministri, esto univèrsim invalidantem: eò quòd ob. planè incognitum non possit quis adeo negligentiam argui. Alioquin ex Concilii sententiis satis redarguta est opposita sententia, quæ post *Tridentinum* præsertim censetur à multis improbabilis.

Quam etiam ipsè *Palavicinus l. 9. c. 6.* falsam existimat: tum ex natura donationum & concessionum, præsertim cum earum executio spectat ad illum, cui ex se patet interioris voluntatis defectus; prout in præfenti spectat ad Deum, gratiæ & characteris auctorem, qui corda scrutatur. Tum arguendo pro quibusdam Sacramentis (de ceteris est eadem ratio) ex Scriptura. Nam ministris Sacramenti Pœnitentiæ dictum est: *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis;* non censetur autem remittere, qui verba sine remittendi voluntate pronuntiat. Et clarius in extrema unctione *Jacobus Apostolus* requirit sacerdotis preces, quæ sine dubio intentionem orandi Deumque alloquendi requirunt. Ita *Palavicinus*, alioquin de liberando, tum hic, tum alibi, *Catharino* à censura Concilii sollicitus; cujus doctrinam ab omnibus commendari scilicet *Palavicinus legati die 16. Octob. 1546.* rogantes proinde Pontificem, ut Magistrum sui Palatii morderet, ab inferenda *Catharino* molestia, occasione cujusdam litterariæ controversiæ inter utrumque exortæ, desisteret. Quæ tamen Epistola dudum ante sessionem 7. & 14. scripta fuerat; ubi de intentione necessaria actum est. Neque doctrinæ aut etiam vitæ singularis commendatio obstat, quin in variis de certitudine gratiæ, duplici ordine prædestinatorum, ac in præfenti materia noscatur à sensu communi declinasse *Catharinus*, atque esto non difertè damnatus fuerit à Concilio, ex sententiis tamen Concilii efficaciter per consecutiones quasdam redargui queat.

Confirmatur Communis doctrina: quia ex praxi Ecclesiæ constat posse ex pluribus hostiis unam solâ mente determinatam consecrari. Similiter pœnitens dubius sub conditione animo retentâ absolvi solet: ergo ratio Sacramenti non pendet à sola intentione ponendi actiones exteriores circa aliquam materiam, sed insuper ab intentione

Alia circa illas quatenus Sacramentales seu à Christo institutas,

Alia demique circa effectum.

14. Primam intentionem Hæretici putant sufficere ad valorem Sacramenti;

15. Sed requiritur à Catholicis secunda, faciendi scilicet quod Christus facit aut Ecclesia facit.

16. Ut non sufficiat externa seriositas juxta Tridentinum.

17. Etsi opposita Catharini sententiam ceteris excuset Palavicinus.

tionem conficiendi in illa Sacramentum.

Specialiter autem contra hæreticos confirmatur: quia actiones exteriores fieri possunt in comœdiis absque ulla Sacramenti collatione. Similiter qui in convivio legens Evangelium aut discurrens de facto Christi profert verba Consecrationis absque ulteriori intentione, non consecrat panes præfentes; & oppositum non est credibile. Item (quod etiam facit contra Catharinum) si quispiam nil sciens aut cogitans de Sacramento Baptismi lavaret prolem, eique bene precando simul diceret: *Ego te lavo in nomine Petri & Filii & Spiritus sancti*; is exteriorius serio agere vellet illam actionem quam facit Ecclesia; & tamen quis dicat eum valide baptizare? Intentio igitur faciendi quod facit Ecclesia, quam Tridentinum requisivit, amplius importat. Denique cum Christus instituerit Sacramenta tamquam ceremonias sacras suo nomine à ministro exercendas, conveniebat ministro intentionem ad illa ut talia ponenda concurrere; maxime cum alioquin actiones sacramentales ad varios usus sint indeterminatæ, adeoque per intentionem ad rationem Sacramenti determinandæ.

Objicitur I. Athanasius adhuc puer ad ludos exercendos baptizavit alios pueros; & tamen baptismus ille æstimatus est validus ab Alexandro Patriarcha. Alexandrino testibus Eusebio lib. 10. cap. 14. Nicephoro l. 8. c. 44. Rufino & aliis. Deinde Genesius miles, postea Martyr, volens coram Diocletiano Imperatore mysteria Christianorum in theatro deridenda exponere, joco Baptismum petiit & accepit juxta Martyrologium Romanum ad diem 25. Augusti: exinde tamen subito mutatus in virum alterum Christianam fidem mox est professus: ergo doctrina Catholicorum non subsistit. Resp. Neg. Conf. nam Athanasius adhuc puer baptizavit quidem pueros ad ludum & recreationem; interim tamen intendit verè facere, quod viderat Episcopum aut Presbyteros in Ecclesia facientes: pro ut natura puorum est, quoad possunt actiones seniorum imitari. Cujus rei signum est, quod solos Catechumenos baptizaverit; & re bene examinata constiterit omnia debite fuisse adhibita. Unde potest intentio esse cum ludo, eamque Episcopus superveniens inquisivit ac deprehendit. Vide D. Bonaventuram dist. 6. p. 2. in expol. textus dub. 4.

De S. Genesio Martyre controvertunt Doctores. Nam quidam asserunt cum Belarmino Baptismum fuisse validum; eò quod primò quidem joco, postea autem serio fuerit petitus; & ex parte ministri, si fuerit verus Sacerdos (ut indicat *Ado in Martyrologio*) videatur non defuisse sincera intentio. Et quamvis Sacerdos non fuisset (ut circumstantiæ satis indicant) potuit tamen cum animo irridendi simul adfuisse voluntas fa-

ciendi quod faciunt Christiani, Deo mentem pravam in finem bonum ac miraculosum dirigente. Et his satis favet historia, prout refertur à *Vincenzio Bellovacensi in speculo historiali To. 4. l. 12. c. 104.* Aliis tamen appareret probabilius, non fuisse verum Baptismum, sed tantum representatione comicâ exhibitum, ideoque Genesium instar alterius Pauli, non vi Sacramenti, sed ex singulari Dei beneficio gratiâ divinâ præventum, fuisse conversum; & ex fidei Christianæ irrisorè factum fuisse ejusdem præconem.

Objicitur II. *August. lib. 7. de Baptismo c. 53.* videtur docere Baptismum joco collatum esse validum, aut saltem de eo dubitat. Resp. S. Doctorem varia ibi quæsitâ proponere, an scilicet approbandum sit Baptisma collatum à non baptizato; an non obstat simulatio seu fallacia suscipientis, sive ea sit fallentis in Ecclesia vera aut putatitia, sive jocatis, uti in mimo: & (prætermittis aliis) si tam dans, quam accipiens in Catholica unitate fallaciter sive animo simulato agant, utrum hoc magis Baptisma sit acceptandum, quam in nimo, si is fideliter, subito commotus, accipiat; an vero quantum ad integritatem Sacramenti inter credentem in mimo, & irridentem in Ecclesia. De quibus cum nondum extaret declaratio Ecclesiæ, subdit dignam Augustino sententiam: *sed nobis tutum est, in ea non progredi temeritate sententiæ, quæ nullo in catholico regionali concilio cepta, nullo plenario concilio terminata sunt: id autem fiducia secure vocis asserere, quod..... universalis Ecclesiæ consensione roboratum est.* Subdit nihilominus suam inclinationem dicens: *Verumtamen si quis forte me in eo concilio constitutum..... urgeret, ut dicerem, quid ipse sentirem: si eo modo affectus essem, quo eram cum ista dicerem, nequaquam dubitarem habere eos Baptismum, qui ubicumque & à quibuscumque illud verbis Evangelicis consecratum, sine sua simulatione, & cum aliqua fide accepissent.*

Ubi sub quibuscumque videri posset etiam comprehendere fallaciter dantes. Quemadmodum de fallaciter accipientibus in Ecclesia vera aut putatitia subdit: *Non dubito etiam illos habere Baptismum, qui quamvis fallaciter id accipiant, in Ecclesia tamen accipiunt, vel &c.* Unde de casu fallaciter tam dantis quam accipientis in Ecclesia, præmiserat: *Si postea prodatur, nemo repetit sed aut excommunicando puniuntur illa simulatio, aut penitendo sanantur.* Quod autem de fallaciter accipiente paulò ante arguerat: *Quid enim profit animus veraciter dantis fallaciter accipienti, non video; supposito valore intelligendum foret, quod non profit animæ quoad salutem, sed potius noceat peccaminosa fallacia.* Et quidem intelligendo nomine fallaciter dantis & accipientis, non eos qui fallaciter fingunt se habere intentionem, sed qui fingunt se sentire aut credere, quod verè non credunt, nil foret etiam post Ecclesiæ definitiones reprehendendum in hujusmodi assertione etiam ca-

21.

Explicatur mens Augustini circa necessitatem intentionis.

Ejus modum in ea non progredi temeritate sententiæ, quæ nullo in catholico regionali concilio cepta, nullo plenario concilio terminata sunt: id autem fiducia secure vocis asserere, quod..... universalis Ecclesiæ consensione roboratum est.

Confirmatur doctrina Catholica multis testimoniis.

20.

Albanus pueros baptizavit.

Quæ sententiam de Baptismo collato in joco.

tegoricè statuenda. Secus, si sermo esset de fallacia sive simulatione ipsius intentionis. Vbi autem neque societas ulla esset ita credentium, neque ille qui acciperet ita crederet, sed potum ludicè & mimicè & joculariter ageretur, utrum approbandus esset Baptismus, qui sic daretur, divinum iudicium per alicujus revocationis oraculum ..... implorandum esse censerem inquit Augustinus, sollicitè rursus cavens præjudicium diligentioris inquisitionis vel majoris auctoritatis. Unde quid, quid sit, in quod propenderit, aut de quo dubitaverit Augustinus, si Ecclesia tunc temporis istam difficultatem determinasset (prout fecere postmodum Florentinum & Tridentinum) cessasset omnis Augustini dubitatio. Cujus animi modestiam & submissionem sub Ecclesiae iudicio, si hæretici imitati fuissent, non utique tunicam inconfulentem sive Ecclesiam Christi tam foedè dilacerassent.

Ad consuetudinem Hæreticorum.

22.

Non est par ratio de necessitate bonitatis & intentionis ministri.

Objicitur III. Si alia in ministro requiritur intentio, quam faciendi actum externum, semper de illa anxietates & dubia remanebunt, sicut de probitate ministri, quam idcirco diximus congruè à Christo non fuisse requisitam. Resp. non esse parem dubitandi rationem de probitate ministri, & de intentione ejusdem: illa enim est ardua, multisque periculis exposita, quæ sapius in ministris deficit, non raro de vitæ honestate parum sollicitis: intentio autem moraliter vix deesse potest, nisi minister esset omnino perversus & dæmoni devotus: hoc ipso enim quod vocatur ad Sacramentum ministrandum, aut officium suum vult facere, habet consensum aliquam intentionem, actualem aut virtualem, in actu (ut loquuntur) exercito, faciendi quod fideles petunt, aut quod Ecclesia facit; etsi non habeat aded reflexam, & expressam intentionem faciendi quod Christus instituit, aut quod Ecclesia facit. Ob rarum autem intentionis defectum non debet censeri Christus instituisse Sacramenta, intentione non requisita: sicut non est censendus non requisivisse legitimam materiam & formam, etsi & hæ per malitiam ministri insciis adstantibus possent depravari. Adde ob specialem rationem omnino debuisse seu congruisse intentionem requiri, per quam videlicet actiones physicae indeterminatae ad esse seu rationem Sacramenti determinarentur.

23.

Deum sup- plere gratia Sacramenti involuntariè defectu intentionis collati. Quidam dixerunt;

Sed cum ex prædictis satis constet, necessariam esse intentionem jam explicatam, adhuc dubitari posset, an si Sacramentum sine intentione celebratum, non valeat in facitione Sacramenti, Deus saltem non suppleat occultum defectum intentionis per suam misericordiam, non quoad characterem, sed quoad gratiam? Plures namque gravissimi Scholastici sic existimaverunt. Inter cæteros D. Thomas variis locis apud Dicastillo *disp. 3. dub. 5. n. 46. & 52.* & inclinatur D. Bonaventura

ra 4. dist. 6. p. 2. art. 2. q. 1. in fine, censens id incertum; neque etiam asserens id semper fieri. Immo *d. 4. p. 2. in expos. textus dub. 4.* absolute respondet: Dicendum, quod nullus parvulus salvatur, nisi virtute Sacramenti, quantum est de lege communi. Idem probabile censet Valensius *d. 3. q. 5. pu. 3.* & alii. Quare parvulus cum tali defectu baptizatus juxta hanc sententiam salvaretur.

Sed communis hoc tempore doctrina (quam Nonnulli certam censent) contradicit. Et merito: cum Scriptura universali- ter asserat *Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei*; deficiente autem intentione verè non subsistat Baptismus, adeoque nec per illum renatus fit parvulus. Porro *noli credere, noli dicere, noli docere infantes, antequam baptizentur morte præventos, pervenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum, si vis esse Catholicus*, ait August. *lib. 3. de anima & eius origine cap. 9.* Ex sola autem conjectura citra aliud fundamentum non licet facere exceptionem à generali locutione Scripturæ; uti facit doctrina opposita. Sicut ex divinæ misericordiæ pietate conjectare non licet contra planas & generales Scripturas, quod Deus in peccato morientes de gratia speciali interdum salvet, non se satis disponentes justificet &c. Et inhærendo eadem materiæ; quidni similiter conjectare liceret, quod summus Sacerdos ex sua misericordia suppleat, quando minister occultè formam vitiat, aut solus sciens baptizate id renuat, aut non satis tempèstive potest adhiberi Baptismus etiam ex parte?

Ex quo pariter constat nullatenus posse admitti, quod post D. Thomam sensit Jacobus de Grassus & alii apud Henriquez, ut refert Dicastillo *Tr. 2. disp. 1. dub. 6.* Deum suppleat Baptismus, si puer moriatur formâ inchoatâ, sed necdum substantialiter completâ. Et à fortiori non subsistere, quod Cajetanus *q. 68. art. 2.* putavit eos, qui baptizari nequeunt, posse salvari fide, aut oblatione parentum, sicut in Lege naturæ, vel benedictione aliquâ in nomine Trinitatis; quod *art. 11.* extendit etiam ad periclitantes in utero materno. Ita refert Dicastillo de Baptismo *disp. 1. dub. 13.*

De tertia intentione conferendi scilicet effectum Sacramenti, est recepta sententia, eam in ministro non requiri; eò quod effectus ex institutione divina annexus, etsi specialiter non intentus, immò etsi omnino incognitus, semper obice, necessariò consequatur intentionem & positionem Sacramenti: quod ponere, & effectum sic connexum separare, non est in potestate ministri. Quocirca intentio effectus etiam implicite involvitur in intentione Sacramenti, sive faciendi quod Christus instituit; adeoque eatenus est necessaria. Quod si quis omnino absolute non vellet con-
ferre

ferre effectum Sacramenti, supposita capacitate seu dispositione subjecti (indispositus enim non conicitur de facto gratia effectus, sed Sacramentum de se collativum illius) eo ipso deficeret aut retinebaretur intentio faciendi Sacramentum, veluti incompossibilis cum ejusmodi voluntate. Fieri tamen potest & ordinari fieri putandum est, ut haeretici circa specialem effectum Sacramentorum errantes, puta quia illa gratiam vel characterem causare non credunt, valide conficiant Sacramenta; sive quia error iste speculativus sistit tantum in intellectu; sive quia etiam redundaret in voluntatem, quae ex tali errore nollet conferre gratiam aut characterem, tamen intentio haec in errore fundata sit saltem tacite conditionata, ac velut ex suppositione, quod Christus Sacramentum non instituerit cum tali effectu; cui proinde praevaleret intentio altera principalis, etsi generalis, quae, quidquid sit de opinione propria, absolute volunt etiam haeretici facere quod Christus intendit; utpote magis existimantes voluntatem Christi, quam suam, immo ideo voluntatem suam inclinantes ad non volendam productionem gratiae, quia judicant Christum ita voluisse. Quis insuper adeo insanus ut nollet facere, actum validum, quem revera vult facere? Idemque est de intentione, quae principaliter intendentes facere, quod Christus instituit, nollet facere quod faciunt Papistae, vel quod facit Ecclesia Romana; quae nimirum intentio similiter est ex suppositione, seu sub conditione, quod (ut putant) Papistae non faciant quod Christus instituit, quodve Romana Ecclesia non sit vera Ecclesia. Secus tamen esset, si foret ista intentio aequae absoluta: tunc enim ipsa elideret voluntatem faciendi quod Christus instituit, ut si absolute tantum vellent conficere Sacramentum non causativum gratiae, Eucharistiam quae non sit nisi figura corporis Christi &c.

QUESTIO IV.

Qualis Intentio in Ministro requiratur ad valore Sacramenti?

INTENTIO alia est actualis, quam quis actu habet dum operatur; ut dum quis praesenti animo cum advertentia vult baptizare, & sic baptizat. Alia est virtualis, id est, volitio qua quis proposuit aliquid operari, quae virtute manet & in opus influit, seu vi cujus opus fit. Haec contingit, quando quis aliquid proposuit facere, & ex vi illius voluntatis compos mentis & rationis applicat se ad opus, & in opere progreditur, sed interim mente distrahitur; ut non ad-

vertat quid agat. Idque recte explicat Scotus dist. 6 q. 6 nu. 2. Alia denique habitualis, quae licet subinde confundatur cum intentione virtuali, proprie tamen ab illa distinguitur, nihilque est aliud, quam volitio praeterita non retractata, sed tamen interrupta, ut nec formaliter nec virtute amplius existat.

Difficillimum tamen est explicatu, an vel quid maneat in praesenti, ob quod actiones subsecuentes, v.g. ambulatio, locutio &c. fiant in virtute volitionis praeteritae. De quo quidquid dicatur, ad praxim indifferens est. Plurimi putant (& laet Scotus sup. num. 4, etiam non assertive procedat, sequiturque Arriaga d. 9. secti. 4. subsect. 2. & 3. ubi num. 30. dicit videri communissimam Sententiam) non requiri, ut actu perseveret aliqua intentio voluntatis, sive circa finem (quod apparet manifestum: cum homines in progressu actionum, v.g. aliquis discursus &c. saepe omnino de fine non cogitent, immo interdum adeo sint finis oblitii, ut ne studio videm possint eum in memoriam revocare) sive circa media seu ea quae sunt ad finem, quasi nempe postquam voluntas semel imperaverit potentiae inferiori, haec in sua actione naturaliter pergat. Quod etiam experientiae consonat: dum enim quis per horas ambulat, non semper actu cogitat, adeoque nec semper actu vult ambulationem, praesertim circa aliorum saepe objectorum meditationem occupatissimus seu distractissimus. Consonat etiam praxi, quae constat esse parvas hostias consecratis, quae in initio fuerunt in altari appositae, etsi tempore consecrationis sit Sacerdos harum profundissime oblitus, adeoque ne tenuem quidem circa illas attentionem aut volitionem habeat, sed cogitatio & intentio etiam actualis versetur circa hostiam majorem.

Alia tamen Sententia probabilis est, quam tenet Lugo, Dicastillo, qui refert Gabrielem, & varii Recentiores (nec est contra Scotum sup. tum quia non assertive procedit, tum quia forte solum voluit excludere actualem intentionem expressam & perfectam, quae vulgo actuali dicitur, & in principio actionis adhibetur) scilicet intentionem virtua-

28. Circa intentionem virtualementem est duplex opinio probabilis.

Prima assertive eam esse sine praesentia actu intellectus ac voluntatis.

29. Secunda assertive ipsam esse, quae actualem valde tenuem & remissam.

24. Sed hoc videtur...

25. Pius...

26. Declaratio...

27. Intentio alia...